

Posudek konzultanta

na rigorózní práci Mgr. Sylvy Bohuslavové
Nutná obrana jako okolnost vylučující protiprávnost

I. Okolnosti vylučující protiprávnost jsou takové okolnosti, které pachatele činu, který by byl jinak, za jiných okolností trestným činem, ospravedlňují. Jeho jednání od počátku není trestným činem, schází tu protiprávnost i nebezpečnost činu pro společnost. Jednou ze tří okolností vylučujících protiprávnost obsaženou v platném trestním zákoně je nutná obrana. Předmětem rigorózní práce Mgr. Sylvy Bohuslavové je právě tato okolnost vylučující protiprávnost.

Autorka v úvodu správně zdůrazňuje aktuálnost popisovaného institutu. Má za to, že problematika nutné obrany nabývá na významu proto, že pachatelé trestné činnosti jsou ve vztahu k obětem trestné činnosti stále agresivnější. Proto, uvádí autorka, by se všichni občané měli seznámit se základními otázkami jejich ochrany proti pachatelům zejména násilné, majtkové a sexuální trestné činnosti. Stejně tak důležitá je znalost institutu nutné obranu u těch, kteří z hlediska své profese aplikují příslušná ustanovení trestního zákona.

Rigorózní práce Mgr. Sylvy Bohuslavové čítá 121 stran textu a je systematicky rozdělena do úvodu, sedmi kapitol, z nichž některé jsou dále strukturovány, a závěru. V první části uvádí historický exkurz do popisované problematiky a stručné pojednání o základech trestní odpovědnosti. Těžiště rigorózní práce je v rozboru platné právní úpravy a srovnání se slovenskou právní úpravou (ve Slovenské republice již byla provedena rekodifikace trestního práva platí nový trestní zákon i nový trestní řád). Na aktuální situaci v České republice, ve které probíhají legislativní práce na rekodifikaci trestního práva autorka reaguje tak, že v kapitole VII. Popisuje návrh zamítnuté osnovy nového trestního zákoníku z roku 2006, pokud jde o instituty okolností vylučujících protiprávnost.

Osnovu rigorózní práce považuji za správnou. Jednotlivé části práce na sebe vhodně navazují.

Autorka zpracovala práci na podkladě dostatečného počtu odborných literárních pramenů, mezi kterými nalzáme i cizojazyčné (německé) tituly. Správně a v dostatečné míře používá v práci také konstantní judikaturu obecných soudů.

II. Rozboru platné právní úpravy okolností vylučujících protiprávnost předchází pojednání o obecně filosofických otázkách práva na nutnou obranu a o základech trestní odpovědnosti. Škoda, že autorka nevyužila možnosti připomenout ústavněprávní souvislosti okolností vylučujících protiprávnost. V této spojitosti by bylo vhodné připomenout čl. 6 odst. 4 Listiny základních práv a svobod zakotvující tzv. právo na odpor. Ve spojitosti s výkladem podmínek nutné obrany (§ 13 tr. zák.) bylo vhodné zabývat se i právním posouzením případů záležejících v útoku osoby trestně neodpovědné – nepříčetného nebo osoby mladší patnácti let. K této otázce existují dva názory, při ústní obhajobě bude vhodné, kdyby se k této otázce vyjádřila rigorozantka.

Rozbor platné právní úpravy je dostatečně podrobný, autorka využila i konstantní judikaturu, která byla publikována. Předností rigorózní práce je větší počet praktických případů z publikované i nepublikované judikatury, které autorka uvádí a velmi vhodně dokresluje obecný rozbor právní úpravy. Tato metoda činí rigorózní práci čtivou a obecně srozumitelnou.

Autorka v práci věnovala potřebnou pozornost i otázkám dalším, například problému automatických obranných zařízení, které mohou v konkrétním případě zasáhnout účinně proti útočníkovi, ale jejich omezení je limitováno tím, že automatické obranné zařízení nepozná, zda jde vůbec o útočníka.

III. Rigorózní práci Mgr. Sylvie Bohuslavové považuji za způsobilý podklad pro ústní obhajobu v rámci rigorózního řízení. Autorka ve své práci prokázala schopnost samostatného odborného písemného jazykového projevu, schopnost teoretického rozboru i znalost aplikační praxe.

Při ústní obhajobě doporučuji vyjádřit se k podnětům obsaženým v hodnocení práce a dále doporučuji vyjádřit se k otázce: Přiměřenost nutné obrany.

V Praze 8. června 2007

Doc. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.,
konzultant